

найменняў беларускіх гарадоў; звыш 100 герояў Савецкага Саюза ў пасляваенныя гады былі ўдастоены звання ганаровых грамадзян беларускіх гарадоў.

Найважнейшымі ўмовамі паспяховага развіцця ваеннага мастацтва былі: высокі патрыятычны ўздым савецкага народа, гераізм савецкіх воінаў, узрослы майстэрства савецкіх палкаводцаў, генералаў, афіцэраў, палітычных работнікаў, вайсковых партыйных і камсамольскіх арганізацый, органаў тылу, буйныя дасягненні ў развіцці савецкай ваеннай навукі і тэхнікі. Кіруючай і накіроўваючай сілай у развіцці Савецкіх Узброеных Сіл і іх ваеннага мастацтва была Камуністычная партыя Савецкага Саюза [3, с. 253].

У суровы час вайны ва ўсёй велічы выявілася духоўная моц нашага народа, беззапаветна адданага сваёй радзіме, зацятага ў баі за правае справу, нястомнага ў працы, гатовага на любыя ахвяры і пазбаўлення ў імя росквіту Айчыны. Вечная памяць загінуўшых на гэтай вайне.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Астрэйка, Н. У. Аперацыя "Баграціён" / Н. У. Астрэйка // Мінскі кур'ер. – 2004. – С. 1–3.
2. Лемяшонак, У. І. Мінская аперацыя 1944 / У. І. Лемяшонак. – Мінск : БелЭн, 2000.
3. Вабішчэвіч, А. Беларусь у гады Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай вайне / А. Вабішчэвіч. – Мінск : Экаперспектыва, 2007.

*А. А. Міхаліцын, курсант
БНТУ, г. Мінск*

ЗНАЧЭННЕ ДЗЯРЖАЎНАГА ГІМНА, ГЕРБА І СЦЯГА ДЛЯ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

Кожны народ са старажытнасці абараняў і аберагаў Радзіму, тэрыторыю свайго развіцця і пражывання, нацыянальную культуру, свой уклад жыцця, сфармаваныя вопытам пакаленняў норавы, звуча, гледжанні. Кожны народ ганарыўся і ганарыцца сваёй гісторыяй, славіў і славіць гераічных, працавітых продкаў. Яднання народа служылі шматлікія агульнапрынятыя сімвалы ў адзенні, упрыгожваннях, начынні, жыллёвых пабудовах. Гэтыя сімвалы, носьбіты сутнаснай інфармацыі, выкарыстоўваліся ў паўсядзённым жыцці простага народа, пры дварах кіраўнікоў, у адносінах з замежнікамі, падчас ваенных паходаў.

Гімн Беларускай ССР створаны ў 1944 г. Музыка Нестара Сакалоўскага, словы Міхася Клімковіча. З'яўляўся дзяржаўным гімнам у 1955–1991 гг. Затым да 2002 г. дзяржаўны гімн выконваўся без слоў, а ў 2002 г. на музыку гэтага гімну былі пакладзеныя перапрацаваныя вершы.

Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь прадстаўляе сабой музычна-паэтычны твор, які выконваецца ў выпадках, прадугледжаных гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі.

Музыка сімвалізуе пераемнасць гістарычных традыцый беларускага народа. Аўтарам тэксту гімна стаў паэт лірык Уладзімір Іванавіч Карызна. У гімне былі выкарыстаныя фрагменты папярэдняга тэксту, напісанага паэтам Міхаілам Клімковічам. У ім адлюстраваны новыя палітычныя, эканамічныя і сацыяльныя ўмовы развіцця Рэспублікі Беларусь як суверэннай, міралюбівай краіны, падкрэсліваюць патрыятызм і працавітасць грамадзян, сяброўскія адносіны паміж прадстаўнікамі ўсіх нацыянальнасцяў у нашай краіне.

Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь можа выконвацца ў аркестравым, харавым, аркестрава-харавым або ў іншых вакальных, інструментальных або вакальна-інструментальных варыянтах. Пры гэтым могуць выкарыстоўвацца аўдыё- і відэазапіс, а таксама сродкі тэле- і радыётрансляцыі.

Дзяржаўны герб Рэспублікі Беларусь з'яўляецца сімвалам дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. У ім адлюстраваны асноўныя нацыянальныя духоўныя каштоўнасці беларусаў: грамадзянскае адзінства, праца, імкненне да дасканаласці свой асобы і ўсяго грамадства, міралюбнасць і адначасова гатоўнасць пастаяць за сваю свабоду і суверэннасць. Ён уяўляе сабой срэбнае поле, у якім размешчаны зялёны контур дзяржаўнай мяжы Рэспублікі Беларусь, накладзены на залатыя прамяні ўзыходзячага над зямным шарам сонца. Наверсе поля знаходзіцца пяціканцовая зорка. Поле апраўлена вянком з залатых каласоў, пераплеценых справа кветкамі канюшыны, злева кветкамі лёну. Вянок тройчы перавіты з кожнага боку чырвона-зялёнай стужкай, у сярэдняй частцы якой у падставе герба напісана ў два радкі

золатам «Рэспубліка Беларусь». Зялёны контур-тэрыторыя Рэспублікі Беларусь, якой яна адлюстравана на геаграфічнай карце. Зялёны контур – у залатых промнях узыходзячага сонца. Гэтая сімволіка даволі проста: усе свае думкі грамадзяне накіроўваюць да Бацькаўшчыны – гэта наша зямля. Мы захаваем яе ў тых межах, у якіх яна нам перададзена папярэднімі пакаленнямі. Вянок спрадвечу выкарыстоўваўся народамі як узнагарода пераможцу і ўвасабляў перамогу. Вянок з каласоў, пераплятаецца кветкамі канюшыны і лёну, – гэта сімвал памяці і непарыўнай сувязі сучаснікаў з продкамі. Вянок, утвораны з пучка жыта, са старажытных часоў меў свяшчэнны сэнс для ўсіх славянскіх народаў, якія стварылі на працягу стагоддзяў сваю асаблівую культуру. Славяне верылі, што пучок або іншай хлебны пасыл – самы годны спосаб звароту да боскім сілам з просьбай аб пасланні ці дараванні новага ўраджаю і працвітання. Да гэтага дня многія жыхары нашых вёсак ставяць у хаце сноп ці пучок каласоў новага ўраджаю як заклад працоўнай удачы ў будучым. Чырвоная зорка – пяціканцовая зорка – сімвал чалавека і чалавека, знак мужнасці і высокіх намераў. Пяць прамянёў сімвалізуюць сувязь, сяброўства людзей усіх пяці кантынентаў Зямлі. Гэта падкрэслівае прыязны характар нашага народа.

Герб Беларусі сімвалізуе волю народа і выкарыстоўваецца ўсімі дзяржаўнымі органамі краіны. Цяперашні Герб і сцяг Рэспублікі Беларусь прыняты ў выніку ўсенароднага галасавання на рэферэндуме 14 мая 1995 г.

З 1919 г. ў Беларусі выкарыстоўваўся чырвоны сцяг, з 1951 г. ў сувязі з уступленнем Беларусі ў арганізацыю аб'яднаных Нацый выкарыстоўваўся чырвона-зялёны сцяг з белым арнамантам.

З 1991 г. ў Беларусі прымяняўся бел-чырвона-белы сцяг, але пераважная большасць насельніцтва Беларусі не лічыла яго нацыянальным сцягам, паколькі ім карысталіся нямецкія памагатыя ў гады Вялікай Айчыннай вайны. У якасці герба ўжывалася выява коннага рыцара з мячом, якая служыла гербам Вялікага Княства Літоўскага, у яго склад уваходзіла Беларусь. Рыцар быў адкінуты, як запазычаны, не адлюстроўвае сутнасць беларускай гісторыі [1, с. 30].

Варта адзначыць, што герб падвяргаўся зменам, а менавіта: выява герба таксама некалькі разоў перажывала змены. Нават пасля 1995 года ўносіліся карэкціроўкі. Спачатку выправілі "батанічную" памылку: мастакі-распрацоўшчыкі чамусьці кветкі лёну зрабілі шэсць пялёсткавымі, такіх не бывае. Затым змянялася колеравая гама контуру Беларусі і зямнога шара, разгортвалі зямны шар, каб быў павернуты да цэнтра той часткай, дзе размешчана наша краіна. Зусім нядаўна контур дзяржавы замест зялёнага зрабілі залатым. Выкажу здагадку, зыходзілі з таго, што золата – знак вечнасці, сімвал багацця, дабрабыту. Само малюнак герба засталася тым жа, але змяніліся дэталі. Контур краіны стаў залатым замест зялёнага, змяніліся формы каласоў, канюшыны і лёну. Змяніўся колер матэрыялаў на зямным шары – яны сталі цёмна-аранжавымі замест сініх. Сам шар трохі развярнуўся, цяпер на ім бачная тая частка Еўропы, у якой размешчана Беларусь [2, с. 56–57].

Сцяг, прыняты ў 1937 г. і ўніфікаваны з усімі сімваламі рэспублік Савецкага Саюза, ад агульнасаюзнага адрозніваўся толькі тым, што пад зоркай, залатымі сярпом і молатам была абрэвіатура «БССР». Менавіта пад ім Беларусь стала краінай-пераможцай у Вялікай Айчыннай вайне і краінай – заснавальнікам ААН. Дарэчы, у 1950–1951 гг. кіраўніцтва Савецкага Саюза паклапацілася праблемай: кожная саюзная рэспубліка павінна атрымаць свой вядомы сцяг. Вельмі кідалася ў вочы: чаго гэта ў Савецкага Саюза на флаштоку перад штаб-кватэрай ААН тры палатна, чаму нічога не адрозняа адзін ад аднаго? Вось тады-то і заняліся распрацоўкай знакаў. Дзяржаўны сцяг БССР, пераемнікам якога называюць сучасны Дзяржаўны сцяг Беларусі, зацвердзілі ў 1951 годзе. Распрацаваў мастак Мікалай Гусеў. Дзяржаўны сцяг – прамавугольнае палатно, па гарызанталі падзелена на дзве розныя па велічыні паласы: чырвоную – зверху, зялёную – знізу. У аснове арнаменту ўзор "узыходзячае сонца", вытканы ў 1917-м Матронай Маркевіч. Колеры прынята чытаць так: чырвоны – сімвалізуе колер сцягоў Чырвонай Арміі, кроў салдат, якія вызвалілі нашы землі ад фашысцкіх захопнікаў, подзвіг беларускага народа; зялёны – лясныя багацці, палі, надзею на адраджэнне; арнамент – нацыянальны характар, духоўную чысціню беларусаў [3, с. 15–16].

На мой погляд, апошні варыянт сімвалаў захаваў галоўную ідэю кветак, формы. Мы, беларусы, павінны выкарыстоўваць дзяржаўную сімволіку і з павагай ставіцца да яе ставіцца.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Скобелеў, Э. М. Герб, сцяг і гімн Беларускай дзяржавы / Э. М. Скобелев. – Мінск : Мастацкая літаратура, 2004.
2. Герб і сцяг беларускай дзяржавы / уклад. Э. М. Скобелеў. – Мінск : Полымя, 1997.
3. Герб, сцяг і гімн Беларускай дзяржавы / аўтар тэксту Скобелеў Эдуард Марціновіч ; перакл. на бел. мову Лукша Валянцін Антонавіч. – Мінск : Юнацтва, 1997.